

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Νησιά του Αιγαίου

Οκτώβριος
2018

KEY FACTS *

25.766
αφίξεις μέσω
θαλάσσης το 2018

17% περισσότερες
αφίξεις τους πρώτους
έξι μήνες του 2018 σε
σχέση με το 2017

19.251
μετανάστες και πρόσφυγες
στα νησιά

Πάνω από τις
μισές αφίξεις είναι
γυναίκες και παιδιά

Σχεδόν **7 στα 10**
παιδιά είναι κάτω
των 12 ετών

76% των συνολικών αφίξεων
προέρχονται από “παραδοσιακές”
χώρες προέλευσης προσφύγων
Συρία, Ιράκ, ΛΔΚ, Αφγανιστάν

ΚΥΡΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Η Ελλάδα αποτελεί μία από τις κύριες πύλες εισόδου προς την Ευρώπη, μαζί με την Ιταλία και την Ισπανία στην περιοχή της Μεσογείου. Οι πρόσφυγες και οι μετανάστες φτάνουν στην Ελλάδα τόσο μέσω των χερσαίων συνόρων της με την Τουρκία στο Βορρά (Εβρος) όσο και κυρίως μέσω των Ελληνοτουρκικών θαλασσίων συνόρων στο Αιγαίο. Το 2015 ένα εκατομμύριο περίπου πρόσφυγες και μετανάστες έφτασαν στην Ελλάδα στην πλειοψηφία τους, θεωρώντας την ως τον πρώτο σταθμό στην Ευρώπη και ως μια χώρα μεταβατική στο ταξίδι τους προς τον τελικό τους προορισμό στις κεντρικές και βορειότερες ευρωπαϊκές χώρες.

Η συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας για τη μετανάστευση είχε σημαντικές συνέπειες στην διαχείριση προσφύγων και μεταναστών στην Ελλάδα. Από τον Μάρτιο του 2016, όταν και τέθηκε σε ισχύ η συμφωνία, η συντριπτική πλειοψηφία των μεταναστών και των προσφύγων που έφτασαν στην Ελλάδα περιορίστηκε στα νησιά, συχνά στα λεγόμενα “χοτσποτς” και σε δομές όπου προοριζόνταν για ολιγοήμερη διαμονή και όχι μακρόχρονη φιλοξενία.

Μόνο οι μετανάστες που θεωρούνται «ευάλωτοι» όπως ασυνόδευτοι ανήλικοι, άτομα με αναπηρίες ή σοβαρά προβλήματα υγείας, υπερήλικες, έγκυες γυναίκες και θύματα εμπορίας ανθρώπων, βασανιστηρίων ή άλλων μορφών βίας ή κακομεταχείρισης, υποθέσεις “Δουβλίνου” καθώς και εκείνοι των οποίων οι αιτήσεις ασύλου κρίνονται καταρχήν «παραδεκτές» μετά από σχετικές συνεντεύξεις, εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας ΕΕ-Τουρκίας, έτσι ώστε να μπορούν να μεταφερθούν στην ενδοχώρα όπου έχουν πρόσβαση σε κρίσιμες υπηρεσίες με βάση τις ειδικές ανάγκες τους.

* Στοιχεία έως 18 Οκτωβρίου 2018

Ωστόσο, λόγω του αυξημένου αριθμού των αφίξεων και των κενών στις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης στα νησιά, υπάρχουν σημαντικές καθυστερήσεις στη διαδικασία διαπίστωσης ευαλωτότητας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, συχνά τα αιτήματα ασύλου των ενδιαφερομένων να εξετάζονται χωρίς να αξιολογείται κατάλληλα και να εντοπίζεται η ευλωτότητά τους.

Οι αφίξεις κατά τους πρώτους εννιά μήνες του 2018 ήταν 17% υψηλότερες σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα το 2017. Επί του παρόντος, 19.251 πρόσφυγες και μετανάστες παραμένουν στα νησιά του Αιγαίου - κυρίως σε 5 νησιά (Λέσβος, Χίος, Κως, Σάμος και Λέρος). Η Λέσβος συνεχίζει να επωμίζεται τον μεγαλύτερο αριθμό αφίξεων, έχοντας λάβει το 52% περίπου των συνολικών αφίξεων μέσω θαλάσσης το 2018. Ο αριθμός αυτός είναι σημαντικός και εξακολουθεί να ασκεί πίεση στο ήδη επιβαρυσμένο ελληνικό σύστημα υποδοχής και ασύλου. Υπερπληθυσμός, ελλείψεις και ανεπαρκείς συνθήκες διαβίωσης, έλλειψη προστασίας και ασφάλειας είναι μόνο μερικά από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες που βρίσκονται στα νησιά.

Οι ελληνικές αρχές καταβάλουν προσπάθειες να αυξήσουν τις δυνατότητες στέγασης στην ενδοχώρα και μετέφεραν περισσότερα άτομα. Ωστόσο, ο αριθμός των αφίξεων εξακολουθεί να υπερβαίνει εκείνο των ατόμων που μεταφέρονται στην ηπειρωτική χώρα. Συνεπώς, απαιτούνται επείγουσες ενέργειες για την άμβλυνση του υπερπληθυσμού και τη βελτίωση των συνθηκών στα νησιά.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΓΙΑΤΡΩΝ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Οι Γιατροί του Κόσμου στοχεύουν στη διασφάλιση της πρόσβασης των μεταναστών και των προσφύγων σε βασικές υπηρεσίες υγείας στο Κέντρο Φιλοξενίας Προσφύγων και Μεταναστών, που διατηρεί ο Δήμος Λέσβου στο Μαυροβούνι - ΚΑΡΑ ΤΕΠΕ (ΚΤ – συνολικής δυναμικότητας στέγασης ~ 1.300 ατόμων), καθώς και σε εναλλακτικές δομές φιλοξενίας στη Χίο σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, εστιάζοντας στις ανάγκες των πιο ευάλωτων πληθυσμούς (όπως γυναίκες και άτομα που χρειάζονται ψυχοκοινωνική υποστήριξη, επιζώντες σεξουαλικής και έμφυλης βίας καθώς και άτομα με χρόνια προβλήματα υγείας). Από τα τέλη Ιουνίου του 2018, οι δράσεις των Γιατρών του Κόσμου στη Χίο σταμάτησαν, λόγω της λήξης του σχετικού προγράμματος.

Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται μέσω της παροχής προσαρμοσμένων υπηρεσιών κοινοτικής ιατρικής από ιατρικές ομάδες των ΓΤΚ, οι οποίες περιλαμβάνουν πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, ψυχοκοινωνική υποστήριξη, και διασύνδεση με το Εθνικό Σύστημα Υγείας. Από τον Ιανουάριο του 2018, οι Γιατροί του Κόσμου αποτελούν σημείο επαφής (focal point) για περιστατικά έμφυλης και σεξουαλικής βίας στο Καρα Τεπέ.

Ταυτόχρονα, εκτός από την έμφαση στην ποιότητα και τον ανθρώπινο χαρακτήρα των παρεχόμενων υπηρεσιών, τα κλιμάκια των ΓΤΚ προσπαθούν να υποστηρίξουν τους δικαιούχους με κάθε τρόπο, μεταξύ άλλων μέσω και της διασύνδεσής τους με άλλα προγράμματα της Οργάνωσης στην ενδοχώρα (όπως δομές φιλοξενίας, προγράμματα διαχείρισης των πλέον ευάλωτων περιστατικών με σοβαρά προβλήματα υγείας κλπ), καθώς και παραπομπής σε άλλες οργανώσεις και υποστηρικτικές υπηρεσίες. Οι δράσεις, επομένως, των ΓΤΚ έχουν σημαντικό και μακροπρόθεσμο αντίκτυπο όσον αφορά την ποιότητα ζωής των δικαιούχων και την διασφάλιση του δικαιώματος πρόσβασης σε ανθρωπιστικές υπηρεσίες.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΝΝΙΑΜΗΝΟΥ 2018

15

Προσωπικό

10.850

Συνολικός αριθμός ατόμων που έλαβαν υπηρεσίες

16.382

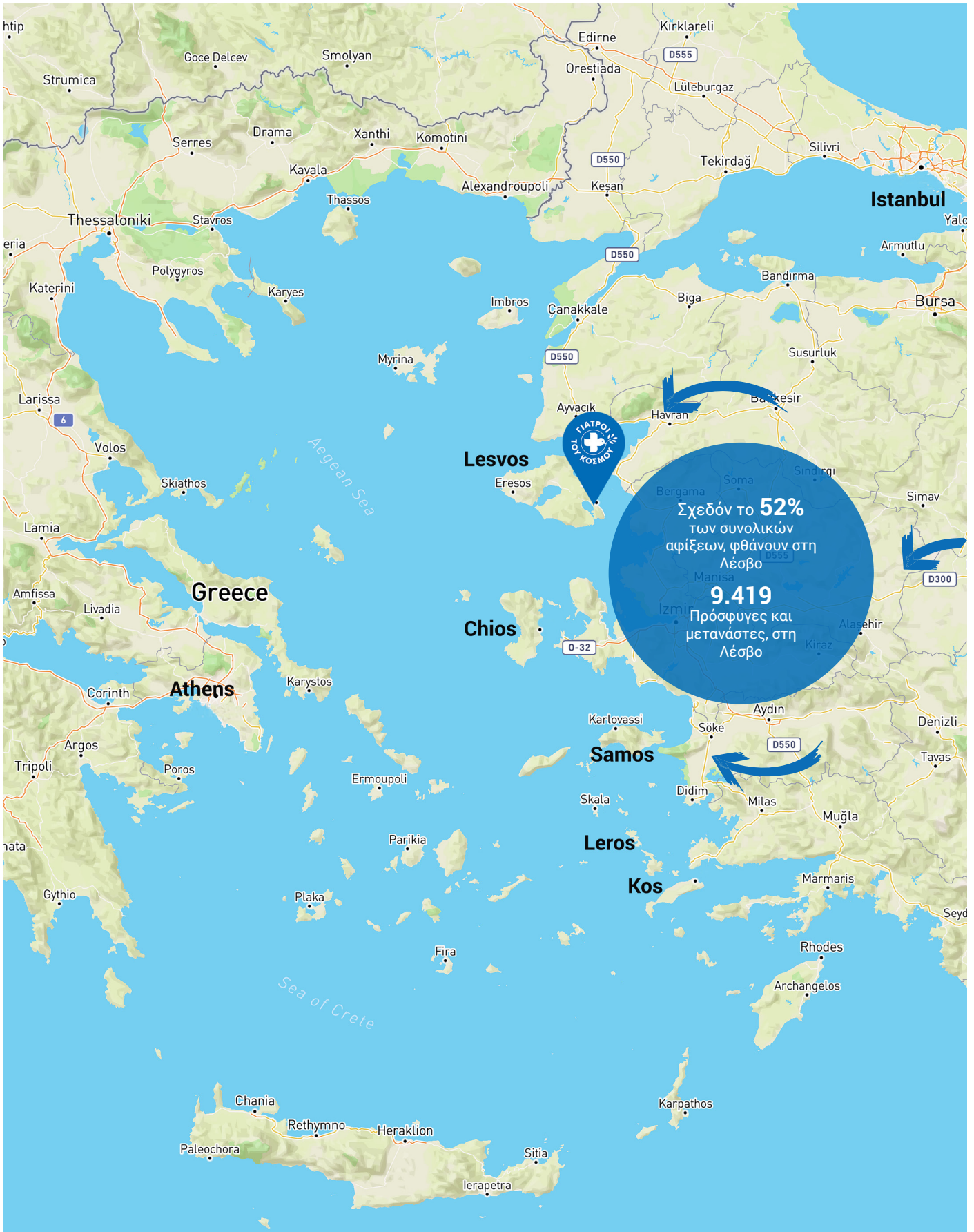
Συνολικός αριθμός ιατρικών επισκέψεων

15.841

Συνολικός αριθμός ενεργειών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης

ΓΙΑΤΡΟΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ: ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗ ΚΡΙΣΗ-ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΗΣΙΑ

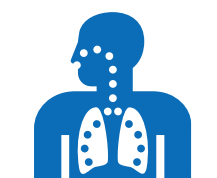
ΥΓΕΙΑ

Μια άμεση συνέπεια της παραμονής των ανθρώπων σε καταυλισμούς είναι η οριζόντια επιδείνωση της κατάστασης της φυσικής τους υγείας και της ψυχολογικής κατάστασης όλων των επιμέρους πληθυσμιακών ομάδων. Οι άνθρωποι παραμένουν σε μια μετέωρη κατάσταση με αβεβαιότητα, αισθάνονται απουσία προοπτικής και το ηθικό τους είναι χαμηλό.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν και την εκτίμηση των αναγκών στο πεδίο, παρατηρείται σημαντική επιδείνωση της ψυχικής υγείας των προσφύγων και των μεταναστών λόγω των σκληρών συνθηκών διαβίωσης και του περιορισμού της κυκλοφορίας στα νησιά, μετά την εφαρμογή της κοινής δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας. Το γενικευμένο αίσθημα φόβου, η χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών, καθώς και η σεξουαλική και έμφυλη βία αποτελούν σημαντικές πτυχές της επιδεινούμενης καθημερινής ζωής των προσφύγων στα νησιά.

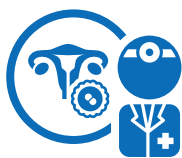
Όσον αφορά στις γυναίκες και ειδικά τις υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, η κατάσταση είναι ακόμα πιο πολύπλοκη και απαιτητική: Οι έγκυες γυναίκες χρήζουν περιγεννητικής και μεταγεννητικής φροντίδας, οικογενειακού προγραμματισμού και παρακολούθησης γυναικολογικών προβλημάτων. Παράλληλα, πολιτισμικές διαφορές και περιορισμοί καθιστούν την φροντίδα αυτή πιο δύσκολη. Μολονότι οι εναλλακτικές δομές φιλοξενίας προσφέρουν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και θεωρητικά ευκολότερη πρόσβαση στις υπηρεσίες, εντούτοις οι ανάγκες για παροχή υπηρεσιών πρωτοβάθμιας υγείας και ψυχοκοινωνικής στήριξης, καθώς και σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας παραμένουν υψηλές και σε μεγάλο βαθμό δεν καλύπτονται. Οι λόγοι πολλοί και διάφοροι, από την αδυναμία των εγκαταστάσεων του Εθνικού Συστήματος Υγείας στα νησιά να ανταποκριθούν στις ανάγκες των ανθρώπων, ιδίως όσον αφορά στην ψυχοκοινωνική στήριξη, έως την πολυπλοκότητα των παθήσεων και ευαλωτήτων που αντιμετωπίζουν όσοι διαμένουν σε εναλλακτικές δομές.

ΣΥΝΗΘΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ

Λοιμώξεις του Αναπνευστικού

33%

Γυναικολογικά Προβλήματα

12%

Ασθένειες του γαστρεντερικού συστήματος

10%

Μυοσκελετικές Παθήσεις

7%

Δερματολογικά Προβλήματα

9%

Προβλήματα Ψυχικής Υγείας

3%

ΦΩΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΔΙΟ

“Από τα πρώτα μου βήματα σα γιατρός ήθελα να είμαι μέλος μιας ανθρωπιστικής αποστολής. Ποτέ δεν περίμενα ότι μια τέτοια ανάγκη θα παρουσιαζόταν στη χώρα μου και ακόμα πιο συγκεκριμένα στον τόπο κατοικίας μου στη Λέσβο.

“Από τα πρώτα μου βήματα σα γιατρός ήθελα να είμαι μέλος μιας ανθρωπιστικής αποστολής. Ποτέ δεν περίμενα ότι μια τέτοια ανάγκη θα παρουσιαζόταν στη χώρα μου και ακόμα πιο συγκεκριμένα στον τόπο κατοικίας μου στη Λέσβο.

Με την ομάδα των Γιατρών του Κόσμου γίναμε μάρτυρες εδώ και τρία χρόνια ιστορικών στιγμών που συνέβαιναν γύρω μας σε ανύποπτο χρόνο. Εικόνες χιλιάδων απεγνωσμένων ανθρώπων να συνωστίζονται στους δρόμους, στις πλατείες, στο λιμάνι. Εικόνες χιλιάδων σωσίβιων στις ακτές. Εικόνες ανθρώπων να κλαίει για όσα έχασαν αλλά και ανθρώπων δυνατών που παρά τις απίστευτες δυσκολίες που βίωσαν, στέκονταν όρθιοι και αισιόδοξοι για ένα αύριο που δεν έχει άλλη επιλογή από το να είναι καλύτερο.

Από όλα όσα είχα την τύχη να ζήσω αυτά τα τρία χρόνια θέλω να κρατήσω στο μυαλό μου τη λέξη ανακούφιση. Την ανακούφιση που ένιωσαν αυτοί οι άνθρωποι όταν συνειδητοποίησαν ότι είναι πλέον ασφαλείς. Την ανακούφιση της μητέρας που βλέπει το παιδί της να μη είναι πια άρρωστο. Την ανακούφιση τη δική μας όταν καταφέρνουμε να βοηθήσουμε τον άρρωστο, όποιος φυλής ή θρησκείας και αν είναι. Και τα παιδικά χαμόγελα... γιατί το μεγαλύτερο δώρο μας ήταν τα όλα αυτά τα πανέμορφα παιδικά χαμόγελα...”

Άννα Ρεκλείτη, Ιατρός πεδίου, Κλιμάκιο ΓτΚ Λέσβου

“Είμαι από το Αφγανιστάν και γεννήθηκα το 1972. Ήρθα στην Ελλάδα με τη σύζυγο τα παιδιά και τα εγγόνια μου περίπου πριν από ένα χρόνο, διότι απειλούνταν η ζωή από των της οικογένειάς μου, αλλά και της δικής μου.

Στην αρχή μέναμε στη Μόρια και τον Μάρτη μας μετέφεραν στο Καρατεπέ. Η σύζυγός μου Λ. έμεινε έγκυος στο έκτο μας παιδί, αρχικά ήμουν πολύ χαρούμενος, όμως έπειτα από μια επίσκεψη στη μαία των Γιατρών του Κόσμου φάνηκε ότι η σύζυγός μου μπορεί να μην είναι καλά. Ευθύς αμέσως μας έκλεισαν ραντεβού στο νοσοκομείο όπου έγιναν εξετάσεις και δυστυχώς διαγνώστηκε ότι υπάρχει σοβαρό πρόβλημα και έπρεπε να φύγουμε από το νησί για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα. Οι γιατροί των ΓτΚ μας παρέπεμψαν στη Κοινωνική Υπηρεσία τους, οι οποίοι άκουσαν πιο είναι το πρόβλημα μας, μας συμβούλευσαν και με τη βοήθειά τους έπειτα από μία περίπου εβδομάδα κανονίστηκε να φύγουμε από το νησί. Όλο αυτό το διάστημα μας συμβούλευαν μας συμπαραστέκονταν και ήταν στο πλάι μας. Σας ευχαριστώ για ότι κάνατε και εις το επανιδείν.

Β., πρόσφυγας από το Αφγανιστάν

ΠΡΟΑΣΠΙΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Στον Σεπτέμβριο, οι Γιατροί του Κόσμου, [από κοινού με άλλες 18 ανθρωπιστικές μη κυβερνητικές οργανώσεις](#) απηύθυναν έκκληση στις ελληνικές αρχές να προχωρήσουν στην άμεση βελτίωση των συνθηκών υποδοχής των προσφύγων στα νησιά.

Όπως αναφέραμε στην κοινή ανακοίνωσή μας περισσότεροι από 17.000 άνθρωποι είναι στοιβαγμένοι σε σημείο απελπισίας στα Κέντρα Υποδοχής στα νησιά, η χωρητικότητα των οποίων είναι για μόλις 6.000 άτομα. Χαρακτηριστικά, το Κέντρο Υποδοχής της Σάμου έχει ξεπεράσει κατά έξι φορές τις δυνατότητες φιλοξενίας του, ενώ και η ήδη εκρηκτική κατάσταση στη Μόρια έχει επιδεινωθεί δραματικά. Οι αποχετεύσεις στη Μόρια δεν λειτουργούν και βρώμικα νερά από τουαλέτες αγγίζουν τις σκηνές και τα στρώματα μικρών παιδιών, τη στιγμή που τα σχετικά κονδύλια έχουν ήδη εγκριθεί.

Ταυτόχρονα, προειδοποιήσαμε για την αύξηση των περιστατικών σεξουαλικής βίας, σημειώνοντας ότι η πλειοψηφία των ανθρώπων δηλώνει ότι δεν νοιώθει ασφάλεια ούτε στιγμή. Στα παραπάνω έρχονται να προστεθούν οι τραγικές ελλείψεις οργανικών θέσεων προσωπικού καθώς και οι διαδοχικές παραιτήσεις απαραίτητου ιατρονοσηλευτικού προσωπικού στα ΚΥΤ λόγω των τραγικών συνθηκών εργασίας.

Μέσα σε αυτές τις συνθήκες, ακόμη και οι οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στα νησιά δυσκολεύονται όλο και περισσότερο να κάνουν το έργο τους. Τίποτα δεν δικαιολογεί σήμερα τις ντροπιαστικές συνθήκες στις οποίες εξακολουθούν να ζουν εγκλωβισμένοι χιλιάδες άνθρωποι σε ευρωπαϊκό έδαφος. Καλέσαμε λοιπόν, τις ελληνικές αρχές να δράσουν επείγοντως και τους Ευρωπαίους ηγέτες να ανανεώσουν τις προσπάθειές τους για την εφαρμογή ενός δίκαιου και μόνιμου μηχανισμού κατανομής ευθύνης στην ΕΕ.

ΔΙΚΤΥΩΣΗ

Τον Ιούλιο οι Γιατροί του Κόσμου πραγματοποίησαν στη Λέσβο το ειδικό σεμινάριο στο πλαίσιο πλαισίου του έργου «IENE 6 – Σύγχρονα μεγάλα μεταναστευτικά κύματα προς την Ευρώπη: [Ενισχύοντας την ικανότητα των επαγγελματιών υγείας στην παροχή ψυχολογικής υποστήριξης σε μετανάστες και πρόσφυγες](#)» του Προγράμματος Erasmus+.

Στο σεμινάριο παρουσιάστηκαν οι δυνατότητες της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Knowledge Hub, ένα χρήσιμο ψηφιακό εργαλείο ανταλλαγής γνώσης και ιδεών, απευθυνόμενο σε επαγγελματίες υγείας, νοσηλευτές και εθελοντές που ασχολούνται με μετανάστες και πρόσφυγες της τρέχουσας προσφυγικής κρίσης, καθώς και στους ίδιους τους ωφελούμενους με στόχο τη βελτίωση και την ενίσχυση της παροχής ψυχολογικής υποστήριξης στο ανθρωπιστικό πεδίο.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ:

Κωνσταντίνος Τρουπάκης, Επικεφαλής τμήματος Επικοινωνίας
communications@mdmgreece.gr , Τηλ: +30 210-3236225

Φωτεινή Κοκκινάκη, Υπεύθυνη τύπου
press@mdmgreece.gr , Τηλ: +30 210-3236225

Στάθης Πουλαράκης, Υπεύθυνος προάσπισης και διεκδίκησης δικαιωμάτων
advocacy@mdmgreece.gr , Τηλ: +30 210-3213150

